

Seminář k ENS115 - Úvod do filosofie pro environmentalisty (12.11. - 17.12.)

Pokyny k úkolům

Na každý seminář dostanete povinný text (příp. víc textů) v rozsahu cca 20 stran. Text(y) si důkladně přečtete a vypracujete krátkou reflexi v rozsahu 300–400 slov, ve které nejen shrnete hlavní myšlenky textu, ale především se soustředíte na vlastní kritický náhled. Připravte si také minimálně jednu otázku do diskuse na semináři. Texty odevzdejte do Odevzdávárny v ISu¹ nejpozději 2 dny před příslušným seminářem (na 19.11. odevzdejte do 17.11. 15:15).

Za každý odevzdaný úkol je 5 bodů do celkového hodnocení předmětu.

Kde to bude vhodné, budeme průběžně specifikovat otázky na které se máte ve své reflexi zaměřit (viz níže).

Sylabus

12.11. Úvod do environmentální filosofie (Slovák)

Četba: nic

19.11. Albert Schweitzer a jeho etika úcty k životu (Skalík)

Četba: Schweitzer, A. *Náuka úcty k životu* (s. 7–47, povinně s. 7–29)

Poslech: ČRo – Osudy: Albert Schweitzer

Úkol: Jakým způsobem A. Schweitzer argumentuje pro altruismus? Jsou jeho akcenty konzistentní? Jakým způsobem lze argumentovat proti nim?

25.11. Aldo Leopold a jeho etika země (Slovák)

Četba: Leopold, A. 1999. *Etika Země*. In Leopold, A. 1999. *Obrázky z chatrče a rozmanité poznámky*. Tulčík: Abies, s. 233–255. (Orig. *A Sand County Almanac*, 1966.)

Úkol: Na čem především zakládá A. Leopold svou argumentaci pro etické ohledy k zemi? Jsou jeho východiska podle vás dobrá? Je jeho argumentace relevantní i dnes?

26.11. První reflexe globální ekologické krize (Slovák)

Četba: 1. Carson, R. 1996. *Mlčící jaro*. In Kohák, E., Kolářský, R., Míchal, I. (eds.) 1996. *Závod s časem: Texty z morální ekologie*. Praha: Torst, s. 51–55. (Orig. *The Silent Spring*, 1962.)

Úkol: Jaké alternativy chemických pesticidů navrhuje Carson jako řešení? Co o těchto přístupech víme dnes? Jak se od dob vydání knihy proměnilo nakládání s

¹<https://is.muni.cz/auth/el/1423/podzim2015/ENS115/ode/>

chemikáliemi?

2. White, L. 2000. Historické kořeny naší ekologické krize. *Filosofický časopis*, 48 (5), s. 765–775 . (Orig. *The Historical Roots of Our Ecological Crisis*, 1967).

Úkol: Souhlasíte s Whiteovou tezí, že náboženství (obecně) zásadním způsobem ovlivňovalo kulturní vývoj naší civilizace? Jaké jsou podle vás problematické body jeho kritiky křesťanství a které jeho myšlenky byste naopak podpořili? Za Whiteovou argumentací prosvítá kontrast dvou ze základních postojů environmentální etiky. Které to jsou?

3.12. **Hlubinná ekologie** (Skalík)

Četba: Fleming, P., Macy J., Naess A., Seed, J.: *Myslet jako hora*. (s. 25–79, povinně s. 25–36 a s. 49–59) (Orig. *Thinking Like a Mountain. Towards a Council of all Beings*., 1988)

Úkol: Zvolte si jednu nebo více otázek: Dokáže člověk skutečně myslet jako hora? Je dobré, abychom mysleli jako hora? Jak je možné skloubit náš osobní zájem a vzhled se snahou o přesah - a co všechno je potřeba pro to udělat?

10.12. **Současná environmentální filosofie (postmoderna & ekofenomenologie)** (Slovák)

Četba: 1. Vogel, S. 2011. *Why 'Nature' Has No Place in Environmental Philosophy*. In Kaebnick, G.E. (ed.) *The Ideal of Nature: Debates About Biotechnology and the Environment*. Baltimore: John Hopkins University Press, s. 84–97.

Úkol: Souhlasíte s Vogelovým tvrzením, že bychom měli opustit pojem „příroda“ a koncepty s ním spojené (postoj argumentujte)? Znáte nějaký jiný koncept přírody, než ty, které Vogel rozebírá?

2. Abram, D. 2008. *Neviditelný svět*. In Abram, D. 2008. *Procitnutí do živé země*. Nymburk: OPS, s. 77–93.

Úkol: Proč Abram poukazuje na různé podoby neviditelnosti se kterými se můžeme setkat? Jak se staví k možnosti poznat svět a věci v něm? Vysvětlete proč ne/souhlasíte s jeho postojem a argumentací.

17.12. **Aktuální reflexe environmentalismu** (Skalík)

Četba: Schellenberger, M., Nordhaus, T. 2004. *The Death of Environmentalism: Global Warming Politics in a Post-Environmental World*. s. 6–34.

Úkol: Zvolte si jednu nebo více otázek: Co nejvíc brání současnému environmentalismu, aby se ve společnosti prosadil? Jak by podle vás měl vypadat ideální obhájce/kyně životního prostředí?

Doporučená literatura

Kratší texty

- Capra, Fritjof. 2009. *Ecology and Community*. online: <http://www.ecoliteracy.org/article/ecology-and-community>
- Shiva, V. 2009. *Bringing People Back Into the Economy*. online: <http://www.ecoliteracy.org/article/bringing-people-back-economy>
- Stern, P. C., et al. 1999. A Value-Belief-Norm Theory of Support for Social Movements: The Case of Environmentalism. *Research in Human Ecology*. 6 (2), s. 81–97.

Vybrané knihy z kurzu Základní texty environmentalistky

- Chardin, P. T. de. 1993. *Místo člověka v přírodě*. Praha: Svoboda-Libertas.
- Diamond, Jared M. 2008. *Kolaps: proč společnosti zanikají a přežívají*. Praha: Academia.
- Fleming, P., Macy J., Naess A., Seed, J. 1993. *Myslet jako hora*. Prešov: Abies.
- Keller, J. 1996. *Šok z ekologie aneb Politické systémy v rozpacích*. Praha: Český spisovatel.
- Lovelock, J. E. 1994. *Gaia - živoucí planeta*. Praha: Mladá fronta.
- Leopold, A. 1999. *Obrázky z chatrče a rozmanité poznámky*. Tulčák: Abies.
- Meadows, D. L., Meadows, D. H., Randers, J. 1995. *Překročení mezí*. Praha: Argo.

Další knihy, které rozhodně stojí za přečtení

- Abram, D. 2008. *Procitnutí do živé země*. Nymburk: OPS.
- Abram, D. 2013. *Kouzlo smyslů*. Praha: DharmaGaia.
- Kohák, E. 2011. *Zelená svatozář: Kapitoly z ekologické etiky*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Kohák, E., Kolářský, R., Míchal, I. (eds.) 1996. *Závod s časem: Texty z morální ekologie*. Praha: Torst.
- Naess, A. 1996. *Ekologie, pospolitost a životní styl*. Tulčák: Abies.

Širší kontext

- Daněk, T. 2011. *Přirozený svět jako ekologický problém*. Brno. Disertační práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.
- Hadot, P. 2010. *Závoj Isidin: Esej o dějinách ideje přírody*. Praha: Vyšehrad.
- Kratochvíl, Z. 1994. *Filosofie živé přírody*. Praha: Hermann a synové.
- Neubauer, Zdeněk a Fiala, Jiří. 2011. *Střetnutí paradigmat a řád živé skutečnosti*. Praha: Malvern.

Kontakty

Ľuboš Slovák: lubos.slovak@mail.muni.cz

Jan Skalík: skalik@mail.muni.cz